

pokuša, kako je na promociji djela u Parizu rekao prof. Ihsanoglu, prezentirati ispravna slika i istina o islamu i njegovoj civilizaciji. Sadržaj djela je izuzetno važan za upoznavanje svekolikih kulturnih i civilizacijskih aspekata islamske duhovnosti. Izdavaču, autorima i glavnom uredniku pripadaju sve čestitke.

Nedžad GRABUS

ODBRANA OD ZABORAVA

Kerim Lučarević Doktor: *Osuđeni na pobjedu*, roman, autorovo izdanje, Sarajevo, 2004.

Mnoštvo prisutnih na promociji knjige *Osuđeni na pobjedu* u Bošnjačkom institutu u Sarajevu i visoke ocjene akademika Tvrtka Kulenovića o književnim dometima nove knjige Kerima Lučarevića-Doktora, mogli bi biti najava da je ovaj autor opet napisao knjigu koja će naići na veliko zanimanje čitalaca. Naime, nikako se ne smije zanemariti rezultat njegove prve knjige *Bitka za Sarajevo*, koja je, 2000. godine, objavljena u tiražu od 5.000 primjeraka, a iste godine su objavljeni i prijevodi na engleski i njemački jezik, ni godinu potom je objavljena na turskom i španskom, zatim i na arapskom i perzijskom jeziku. To je izuzetan uspjeh, kakav se u bosanskohercegovačkoj književnosti gotovo i ne pamti ili barem ne u zadnjih tridesetak godina.

U mnoštvu knjiga koje su se prvih poratnih godina pojavile na temu oružane agresije na Bosnu i Hercegovinu, rijetke su bile one koje su napisali ključni akteri odbrane. Topovi su bili odavno zašutjeli, ali su i komandanti šutjeli. I to vjerovatno nije bilo samo zato što nisu vični pisanju. Tada je objavljena knjiga *Bitka za Sarajevo*, koju je potpisao neposredni komandant, koji je i osmišljao borbe i bio neposredno u borbama. I o tome napisao knjigu. I to roman. I nije posegnuo za političkim traktatima, niti ikakvim naknadnim obračunima i poravnavanjima računa.

Isprripovijedao je priču za pričom, izvezao ih jednu uz drugu, tako da je to bio zapažen roman.

To je roman koji, kao i novi *Osuđeni na pobjedu*, svjedoči o odbrani opkoljenoga Sarajeva, frapantnoj dovitljivosti pojedinaca i velikoj hrabrosti. Događaji su isprripovijedani u ljudskoj dimneziji i te storije se doživljavaju poput najnapetijeg filma. I *Bitka za Sarajevo* i *Osuđeni na pobjedu* su, zapravo, umnogome već napisan filmski scenarij, vješto prepisan iz života kao skup stvarnih situacija. Druge kinematografije bi po tim knjigama snimile filmove, a i naša bi to mogla učiniti kad se ispostavi da se na filmu može svjedočiti dostojanstveno o Bosni i Bošnjacima.

Obje Lučarevićeve knjige su branik zaboravu, uperene protiv te haman neizlječive bošnjačke bolesti. Bitne su i zato što se velikom temom odbrane od agresije ne bave opisivanjem stradanja i zapomaganjem, nego svjedoče o bošnjačkom otporu i običnim ljudima. Uz to, iako je prva knjiga naslovljena *Bitka za Sarajevo*, ni ona, a ni ova nova ne svjedoči samo o Sarajevu, nego i o onima koji su branili Bosnu i izvan Sarajeva. Time se ratno Sarajevo približava i onim Bošnjacima i bosanskim patriotima koji su u to doba bili izvan Sarajeva, a prema kome je – izvan toga zatvorenoga sarajevskog kruga – bila stvorena odbojnost, kao što je i u Sarajevu takav odnos bio formiran prema svima koji nisu bili u Sarajevu. Obje knjige doprinose prevazilaženju toga veoma prisutnoga jaza.

Osuđeni na pobjedu, osim što podsjeća na prvu Lučarevićevu knjigu i predstavlja njen nastavak, zanimljiva je i po tome što se pojavljuje u vremenu kad su se već prestale pisati takve knjige. Naime, vrijeme u Bosni teče sporo, ali teče i znatno brže nego što pretpostavljamo. Jer, dok se *Bitka za Sarajevo*, iako je to bilo tek prije četiri godine, pojavila u mnoštvu knjiga koje su tada objavljivane na temu obrane Bosne, u međuvremenu su se prilike promijenile. Kao što je pred agresiju isforsirana propaganda da neće biti rata, tako je nakon rata, u ovome međuvremenu, propaganda učinila svoje uvjeravajući nas da nije bilo ono što nije bilo – da toga strašnog

rata uopće nije bilo ili, ako i jest, da se dogodio negdje daleko od Bosne i nekome narodu koji nije bošnjački. Sprema li se to nova agresija na Bosnu i Bošnjake ili je ona, zapravo, započela?! Možda makar pripreme!? Tako je bilo i nakon što je završen onaj rat, Drugi svjetski, kad je nastalo preoblačenje uniformi u crvene majice, pa je takav tim dugo i pomno provodio raspamećivanje Bošnjaka.

Koji rat? Kakva agresija? Bilo, pa prošlo! Ne ponovilo se. Ali, dajmo se prepustiti zaboravu mira i živimo zadovoljni kao da ni toga rata 1992.-1995. nikad nije bilo, niti će ga ikad više moći biti takvog... Treba pisati o cvijeću, o suncu, o Evropskoj uniji, o globalizaciji... A, onda, evo nove Lučarevićeve knjige, koja otvara oči i podsjeća. To je i podsjećanje ove knjige na samu sebe.

Gdje je sada literarni junak *Osuđenih na pobjedu*, koji je to bio i u stvarnom životu, s istim imenom i prezimenom, Fadil Turković? Gdje je? Poginuo, 16. septembra 1992. godine braneći Žepu. Gdje je sada literarni junak Dedo, koji je to bio i u stvarnom životu, s istim nadimkom. Umro prirodnom smrću, nakon što se prvi vratio na Kula-Grad iznad Zvornika i tamo odživio koliko mu je još bilo suđeno od života? Gdje je sada literarni junak Sefer Halilović, koji se tako zvao i u stvarnom životu i bio komandant Armije RBiH? Šta bi sa (ne)preživjelim herojima? Gdje su, šta bi s njima ili makar s našim sjećanjem na njih? Gdje je sada, pisac ove knjige, koji je i u stvarnom životu bio takav kakav je ovdje opisan, s istim imenom i prezimenom?

Gdje je sada Kerim Lučarević-Doktor, autor ove knjige? Bio je predratni komandant u Patriotskoj ligi i jedan od vodećih ljudi holdinga UNIS, zatim prvi ratni komandant policije RBiH, poratni direktor Energopetrola. Potom, godinama nezaposlen. I bez posla. Možda je naslov *Osuđeni na pobjedu* prepatetičan, a možda i nije. Autoru ove knjige drage su knjige Svena Hasela, takav način pisanja, sviđaju mu se naslovi koji podsjećaju na naslove knjiga Svena Hasela. I onda je to tako kako jest. Lučarević je takav čovjek, a to je naslov iz koga optimizam izvire poput ponornice. Kad, nekad, u nekoj novoj povelji o

ljudskim pravima, malim-velikim zemljama i malim-velikim narodima bude priznato pravo na samoodbranu, tada će se odlomci iz ove knjige moći naći u đačkim čitankama, a ova knjiga biti u obaveznoj lektiri, koja će napokon ostati bez Branka Ćopića i njemu podobnih. Treba tu naći svoje mjesto, jer je čitljiva i dobro pamtljiva, a i poučna je; zadovoljava sve kriterije da bude u čitankama. A i poučna je. Tako zadovoljava sve kriterije kojima se brani ljudsko dostojanstvo i dignitet bošnjačkog samopoštovanja i poštivanja Bosne.

Isnam TALJIĆ

DOPRINOS BiH OPĆOJ HISTORIJI ŠERIJATSKOGA PRAVA

Dr. Muharem Štulanović: 'Urf, običaj kao pomoćni izvor šerijatskoga prava sa osvrtom na Bosnu i Hercegovinu, Islamska pedagoška akademija u Bihaću, 2004.

Nakon što je, početkom ove godine doktorirao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Muharem Štulanović je priredio svoju doktorsku disertaciju i objavio je kao knjigu pod naslovom *'Urf, običaj kao pomoćni izvor šerijatskoga prava sa osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*. Nerijetko se doktorske disertacije objavljuju kao knjige (to je i pravilo na nekim fakultetima), ali su rijetke one koje i nađu put do šire čitalačke publike. Štulanovićeva knjiga, pak, može računati i na takav uspjeh, jer je realizirana na zanimljiv način. To je ono što recenzent prof. dr. Fikret Karčić imenuje vrlo preceznim terminom – metodološki pluralizam. Karčić, naime, ističe da poseban kvalitet Štulanovićevog znanstveno-istraživačkog rada čine metodološki pluralizam i bogata dokumentaciona podloga, jer je kompleksna tema zahtijevala kombiniranje metoda pravnih i društvenih znanosti, čije je